
Ohjaus ja itseohjautuvuus kohtaamisen tukena

Zoomi-hankkeen koulutustilaisuus
Kevät 2021

Johdanto

- **Esityksen sisältö ja keskustelun kehys**

- Aiemmin paikallistetut kehittämistavoitteet; ”hyvät asiat”
- Miten kehittämistavoitteet liittyvät ohjaukseen – kuin taustavoimina hyviin ohjauskohtaamisiin?
- Hyvän ohjaustyön edellytyksiä

- **Selvitysten nostamia kehittämistavoitteita**

- Oppilaitos ihmisten yhteisönä
- ”Hyvät tyypit” ohjauksen kohteina
- Matalat kynnykset
- Arvostus ja resurssit
- Joustavuus ja uudistuminen

Oppilaitos ihmisten yhteisönä

- Tulostavoitteinen organisaatio ja yhteisö yhteisten tavoitteiden äärellä
  - Hyvä yhteisö tekee hyvää tulosta
- Uuden johtamiskulttuurin tarve
  - Reformin kaksoishaaste: säästäminen ja toiminnan kehittäminen
  - Kollektiiviset voimavarat käyttöön
  - Tiimityö
- Hyvän ilmapiirin ja johtamisen heijastusvaikutukset
- Yhteisöllisyyden tarve lisääntynyt
  - Joustavat ja yksilölliset polut
  - Koronahaasteet
- Avoin vuorovaikutus, suvaitsevaisuus, luottamus
- Omaksi kokeminen, sitoutuminen ja kiinnittyminen

Oppilaitos ihmisten yhteisönä?

- **Miten tämä kehittämistavoite tukee hyvää ohjausta?**
  - Halu toimia yhteisön eteen; ohjauskaveria ei jätetä eikä petetä? ("talvisodan henki")
  - Työn sujuvuus ja tehokas organisointi
  - Työn mielekkyys ja tärkeäksi kokeminen
- **Mitä muita heijastusvaikutuksia on ohjaushenkilöstön työhön ja opiskelijoihin?**

”Hyvät tyypit” ohjauksen kohteina

- Itseohjautuvat, osaavat ja aktiiviset opiskelijat?
  - Amisopiskelijoiden julkisuuskuva vrt. lukio-opiskelijat
  - ”Vuosi vuodelta heikkenevä opiskelija-aines”?
    - Vai...vaatimusten lisääntyminen (vai sukupolvien kuilu?)
    - ...tuen ja ohjauksen riittämättömyys?
    - ...perusopetuksen ja kotien puutteet?
      - Onko ”kuilu” liian suuri ja äkillinen? Nivelvaihe = loikkavaihe?
- Itseohjautuvuuden tarve on lisääntynyt
  - Ohjauksen muutos; ohjataan vaihtoehtojen ääreen ja itsetuntemukseen
  - Joustavuus ja yksilölliset opinpolut vaativat omaa aktiivisuutta
  - Uudet opetusmenetelmät ja työelämän vaatimukset
  - Resurssinäkökulma; opiskelijat ohjaavat itse itseään ja myös toisiaan (heterogeenisen opiskelija-aineuksen hyöty?)
- Miten ”hyviä tyyppejä” tehdään?
  - Hyviä käytäntöjä esim: <https://hyvinvoivaamis.fi/beta/tyokalut/metelmabankki>
  - Motivaatio kaiken a ja o
  - Osallisuus, omistajuuden tunne ja hyvän yhteisön vaikutukset

”Hyvät tyypit” ohjauksen kohteina

- Osallisuuden merkitys ja tärkeys on lisääntynyt
  - Lait ja rahoitusperusteet
  - HOKS ja osaamisperusteisuus
  - Osallisuuden neljä näkökulmaa
    - Perusoikeus
    - Kasvamisen ja kehittymisen näkökulma
    - Yhteisöllisyys- ja kiinnittyminen
    - Hyödyllisyys ja tehokkuusnäkökulma
- Yksilöllistyvä koulutus ja sosiaaliset taidot
  - Itsenäinen pärjääjä ja sosiaalinen vastuunkantaja
  - Uudet opetusmenetelmät lisäävät, mutta myös vaativat sosiaalisuutta
  - Sosiaalinen pärjääminen on yhteydessä työstä suoriutumiseen (työssäoppiminen) ja motivaatioon (oppiminen, alan valinta)
  - Osallisuus ja oppimisen myönteinen kehä

”Hyvät tyypit” ohjauksen kohteina

- **Miten tämä kehittämistavoite tukee hyvää ohjausta?**
  - Julkisuuskuvan vaikutukset?
  - Itseohjautuvuus ja yhteisöllisyys resurssien säästäjänä
  - Osallisuuden, osaamisen, aktiivisuuden ja motivaation hyvä kehä
  - Opiskelijäkäsitys; kuinka paljon uskalletaan antaa vastuuta?
  - ”Ihminen kasvaa vastuun myötä...kasvaa tehtävänsä mukaan”...yms. vanhat sanonnat
- **Mitä muita heijastusvaikutuksia on ohjaushenkilöstön työhön ja opiskelijoihin?**

Matalat kynnykset

- Matalan kynnyksen ohjauspisteistä saadut hyvät kokemukset
  - Ohjaamot
  - Ohjauspalvelupisteet ammatillisissa oppilaitoksissa
  - ”Yhden helposti löydettävän luukun periaate”
- Mitkä asiat madaltavat kynnystä – lisäävät helppoutta?
  - Fyysinen sijainti (+muut itsestään selvyedet)
  - Tuttuus ja henkilösuhteet
  - Häpeän peikon poistaminen (tyhmät kysymykset ja avoimuus)

Miten tämä kehittämistavoite tukee hyvää ohjausta?

- miten nyt matalat kynnykset ja helppous auttavat...
- voiko kynnys olla liiankin matala ja ohjauksen saatavuus liian helppoa?

Arvostus ja resurssit

- Pienet arvostuksen signaalit oppilaitoksessa
- Palkkaus
- Työolosuhteet (tilat yms.)
- Täydennyskoulutusmahdollisuudet
- Julkinen maine; koulutuksen yleinen arvostus?
- Kuka kissan hännän nostaa?
  - Yksittäisten ohjaajien mahdollisuudet?
  - Edunvalvontaorganisaatiot

Miten tämä kehittämistavoite tukee hyvää ohjausta?

- oman työn tärkeäksi kokeminen
- voimaantuminen
- osaaminen
- raha ja hyvät olosuhteet

Joustavuus ja uudistuminen

- Koronan aiheuttamat haasteet?
- Etäohjauksen läpilyönti
  - Kuormittavat asiakkaat ovat keskimääräistä tyytyväisempiä ohjaukseen – pienten ohjaustarpeiden huomiointi?
  - Digiohjaus ohjauksen kohdistamisen tukena (tarveharkinta)
- Sitkeys hakea uusia hyviä työkäytäntöjä
  - Vanhojen käytäntöjen (jatko)kehittäminen
  - Kokemustiedon hyödyntäminen
  - Kehittämismvirtauksen käynnistäminen – loppukäyttäjät suunnittelijoina

Miten tämä kehittämistavoite tukee hyvää ohjausta?

- kysynnän ja tarjonnan tasapaino
- työn kuormittavuuden säätely (stressin vähentäminen)
- oman työn kehittämisen mahdollisuudet

Lopuksi: kohtaamis- ja ohjaamistyön vaikuttavuuden maksimointi

- Pitäisikö kuitenkin puhua enimmäkseen rahasta, ajasta, peruskoulusta ja kodeista?